

Proč začaly bojovat o svá práva?

1. Zakroužkuj svůj odhad, jaká práva žena měla či neměla v 19. století:

a. Mohla volit své politické zástupce.	ANO – NE
b. Mohla vlastnit majetek.	ANO – NE
c. Mohla vystudovat střední školu.	ANO – NE
d. Mohla si vybírat své zaměstnání.	ANO – NE
e. Mohla rozhodovat o svých dětech.	ANO – NE

Některé ženy se rozhodly bojovat za svá práva, především za právo volební – cizím slovem SUFFRAGE. Proto se jim tehdy hanlivě říkalo sufražetky.

2. Zakroužkuj, jak by mohl v 19. století reagovat senátor USA na zapojení své ženy do boje za práva žen:

a. zavřel by ji v domě jako ve vězení	b. podpořil by ji, protože USA byly demokratické
c. nesouhlasil by, ale víc by neudělal	d. přestal by jí dávat peníze na cokoli
e. zbil by ji, takže by ztratila odvahu	f. sebral by jí děti

Jedním slovem (nebo souslovím) vystihni, jak se mohla senátorova žena cítit:

3. Prečti si text o tom, jaké možnosti realizace měla svobodná žena v 19. století. Při četbě podtrhávej, jak se cítila.

Hledání manžela ze stejné nebo vyšší sociální vrstvy a v zajištěném postavení, bylo v druhé půli 19. století pro některé ženy takřka neřešitelným problémem. (Kvůli rakousko-pruským válkám bylo mužů méně než žen.) Ženy přiváděly k zoufalství představa, že zůstanou „na krku“ rodičům, ale dokud se nedokázaly samy uživit, nemohly z domova odejít. Pokud dívka nepřinášela do manželství věno (tj. peníze od rodičů), nemohla na sňatkovém trhu uspět. Eliška Krásnohorská píše, že „...nemajetné, nezaměstnané ženy se staly pro své rodiny obtížným břemenem, samy sebe vnímaly jako nesnesitelné existence.“ Měšťanská společnost ženám výběr povolání poměrně tvrdě omezovala, aby odpovídalo dobovému ideálu. Zatímco dříve se neprovdaná dívka nebo ovdovělá žena bez příbuzných ocitla často ve špatně placené roli společnice či hospodyně, nyní se pro ní jevila alespoň vhodná kvalifikovaná povolání jako učitelka, vychovatelka nebo ošetřovatelka (či jakákoliv jiná dobročinná práce).

Upraveno podle Marie Bahenské - Libuše Heczková - Dana Musilová: Nezbytná, osvobozující, pomlouvaná. O ženské práci, Hradec Králové 2017, s. 29.

Zaškrtni, jaké možnosti měla žena ze střední vrstvy, pokud nesehnala manžela:

☐ studovat střední, následně vysokou školu	☐ zvolit si z několika vhodných povolání
☐ být na obtíž své rodině	☐ vybrat si jakoukoliv práci a žít samostatně
☐ stát se vychovatelkou či hospodyní	☐ žít o samotě a bez peněz

4. Jen vstoupila na pláž, zatkli ji. Co se stalo?

Jak se mohly cítit ženy, které zažívaly takové situace?

5. Prohlédni si graf a odpověz na otázky:

Kolik procent z celkového počtu žen pracovalo?

.....

V jaké oblasti bylo nejvíce pracujících žen?

V jakých dvou oblastech bylo určitě potřeba nějaké vzdělání?

6. Přečti si text o tom, jaké možnosti měly dívky 19. století v oblasti vzdělávání:

Jakmile bylo dívce dvanáct, bez výjimky ze školy odcházela. Kromě čtení, psaní a počítání byla výuka dívek zaměřena především na ruční práce. Dále ji čekala práce v domácnosti, na poli, často šla do služby. Ještě Věnceslava Lužická narozená v roce 1835 vzpomíná, jak jí otec na její výslovné přání umožnil studium i po 12. roku: „*Jenom jediná lavice byla vyhrazena milostivě dívkám. Sedělo nás tam tak osm, z toho jen dvě Češky. Podle tehdejšího názoru bylo učení v té třídě považováno pro dívky bezúčelným, a proto také profesori nevěnovali nám velké pozornosti. Přehlíželi nás a jen tu a tam hodili nám z milosti nějaký drobet učenosti. Byla jsem hrdá na to, že se učím latinsky, a psala jsem domů, že studuji jako hoši.*“ Elišce Krásnohorské, která si těžce prosadila vznik prvního dívčího gymnázia, řekl Dr. Hrys (připravoval budoucí učitelky): „*Bůh vás bude trestat za hřích proti odvěkým božským zákonům! Když budete pokračovat v tomto znemravňování českých dívek, nemine vás prokletí.*“

Upraveno podle Milena Lenderová, *K hříchu i modlitbě*, Praha 2016, s. 46-47
a Jitka Gelnarová, Ema Součkové, *Vlastním hlasem*, Národní muzeum Praha 2019, s. 43.

Zaškrtni všechna tvrzení, která podle tebe vystihují skutečnou situaci žen ve vzdělání:

- ☐ Většina společnosti si myslela, že dívky vzdělání nepotřebují, protože se mají hlavně starat o domácnost a děti.
- ☐ Dívky po vzdělání stejně vůbec netoužily.
- ☐ Pouze výjimečně a s velkou podporou rodiny se mohly dívky vzdělávat i po 12. roku.
- ☐ Vzdělání muži touhu dívek po vzdělání podporovali.
- ☐ Vzdělávání žen bylo považováno za nemravné, tzn. že vzdělání mohlo ženy zkazit.

7. Podtrhni všechny nesmysly v odpovědích na badatelskou otázku „PROČ ZAČALY BOJOVAT O SVÁ PRÁVA?“ a oznámkuj je od nejsprávnějšího (1) po úplný nesmysl (4).

Odpověď na badatelskou otázku

- A. Ačkoliv se o ženy v 19. století vždy mohl postarat manžel, přestalo je bavit stálé sezení doma a už se nechtěly jen nudit u ručních prací. Díky dosaženému vzdělání se chtěly realizovat ve všech oblastech stejně jako muži. Především stály o dobře placená pracovní místa a realizaci ve sportu. V tom je muži naštěstí rádi podpořili.
- B. Ženy už nechtěly být ve svých životech odkázány pouze do role matky a manželky, která má poslouchat svého manžela. Pokud manžela nesehnaly, byly finančně závislé na své rodině a na obtíž. SŠ a VŠ vzdělání jim bylo upíráno. I podle vzdělaných lidí bylo další studium zbytečností. Omezení se týkala i módy, třeba když chtěly sportovat.
- C. Ženám vadilo, že o nich rozhodovali jejich otcové a později manželé. Ženy neměly rovný přístup ke vzdělání jako muži, protože podle společnosti to nemělo smysl. Ve svých přidělených životních rolích si často musely ženy přijít jako ve vězení. Alespoň že v módě žádná omezení nebyla a mohly se bez obav oblékat jak chtěly.
- D. Některým ženám v 19. století začalo vadit, že se mohou vzdělávat pouze do 12 let. Těžkou práci v zemědělství považovala společnost za nevhodnou, proto nacházely ženy práci hlavně ve veřejné službě a obchodu. Zároveň se musely starat o domácnost a děti. Naštěstí vzdělání muži podporovali snahy žen o lepší pracovní pozice a vzdělání.

Známka